

(=le *secche di B*, ed. 1961, p. 658).

Mot molt viu a les nostres costes, almenys des del Maresme (*una sèka* 'un escull' StPolM, 1925 ---) fins al ross : a Banyuls, més grosses que un *mòt* i un poc cobertes d'aigua; més a prop de Cervera, al llarg de la costa les *Seques d'en Ducròs* (1959); a l'Escala 'escull d'esquena ampla a flor d'aigua' (alguna de prou important per tenir nom propi, com «La Reversa» a uns 50 m d'en terra, 1958); no menys a les Illes, fins a Eivissa: as Figueras hi ha una *sàka* perillosa, que té escarmentats els pescadors de La Penya; sà *sàka* escull davant Sta. Eulàlia (1963). *Donar seca* devia ser fer atracar de popa amb precaució (com degué fer el Príncep a Tràpena) per descarregar la mercaderia quan la mar es posava amenaçadora: «Notxer deu haver aytal batlia en la nau que tota via [que la nau deu mudar, ell deu comandar a popa, om en el ms], coyлар e donar *secha* a salvament», *Consolat*, § 330. És també it. *una secca* o *seccagna* o *le secche* (supra); en cast és peculiar de Múrcia (a. 1640) i avui Argentina

D'altra banda, en el Migjorn val. ho posen en masculí, un *sèk*: «El *Sec* de la Cantera», que pren nom d'aquesta llosa, és «un baix» que hi ha davant Santa Pola (1963); n'exagera molt l'extensió *AlcM* (II, § 1): no ho he sentit mai enlloc del Princ. A Menorca, on les mares són prou sensibles, designa la marea baixa a Fornells deien que a Ciutadella, a causa de *ses correntes*, podien arribar a 15-16 pams, però que allà només arribava a quatre pams entre quan hi ha plena o hi ha *seca* (1964)

En els Pirineus *sèkes* f. pl. són una espècie de paparrus pitjors que la *pitarra* perquè s'enfonsen a dins de la carn de l'ovella (Estaon de Cardós, 1934), també *secas* a l'arag. de Linás de Broto (1966): nom que deu venir del fet que no deixen senyal de sang; notable semblança amb el nom alemany *zecke*, però forçosament casual, car en gòtic i fràncic havia de correspondre r- a la z de l'a.-al (> fr. *tuque*).

Secar v., del ll. SICCARE, perpetuat en totes les llengües rom., en cat. modernament caduc a causa d'*assecar(-se)*; intr., des de les *VidesR* (veg cites en el gloss.), i ja a mitjan S. XIII en Guillem de Cervera: «riu *secaran* corrent / e fonts *execaran*: / Sent Agustí no n ment, / qui ho va recomtan» (*Prov*, 827/855b), on sembla haver-hi distinció entre *secar* tr. i el seu derivat *execar* (per al qual veg. infra, i la cita del *Ll de Cont* de Llull, que dono sobre *secada*).

«No dura poc / ser menstruoses / --- / si van per l'hort / los arbres *sequen* / ---», JRoig (*Spill*, 9699); «*secar*. siccare, arefacere; -r-se: arescere», Busa-N; «fetslo *secar* al sol» recepta de la Manescalía de Díez, fi S. xv. Per una evolució semàntica, en la mateixa direcció, però més atenuada, que en l'it *seccare* 'molestar, rebentar, empipar', en val. merid 'afalagar', indica «adulació oficiosa, esperando heredar», *secàn-lo* a algú (*Canyissaes*, 126).

D'aquí l'abstracte postverbal *seca* 'secada, eixut', que no és gaire del català central, però sí dels extrems del Principat, i molt general, des d'antic, en l'ús valencià «en la contornada --- tot era cremat per la gran

seca», StVicentF (*Serm* I, 21.7); «en anys de molta *seca* ---», MGadea (*T del Xè* I, 145). En aquest sentit *sequia* és castellanisme escandalós, però hi ha diversos mots correctes i populars, en particular l'*eixut*, el més general i recomanable és *secada*, que l'*InvLC* ja documenta el 1330, 1374 i 1411, i és clàssic: «après gran camí plau / a l'home cansat, repòs, / e-z après gran *secada*, ros» [rosada], BMetge (*Fortuna e P*, NCL, 62 12); «de gran *secada*, tota la erba era cremada, les bèsties ajuntaven-se a ramats», StVicentF (*Quar*, 258. 35), «la clava --- / a cometa semblanta, que pel cel s'arrossega, / *secades*, pestes, llàgrimes, y ruina y dol vessant», *Atl* IV, 11d (ja el 1867), ho sento fins a l'extrem NE (Clairà, 1960) i NO. («una *sekàda* que espatarrava» Olb); Coromines havia assajat primer, com a títol de la seva novella *La Secada* (autògraf de 1920) abans d'adoptar definitivament el de *Sindulf el Castellà*, però la censura del dictador Primo, sentint-hi l'al·lusió a la diabòlica i fútil supèrbia de la nació quixotesca (simbolitzada en l'heroi serrano que afusella la Majestat), que podent ser germana prefereix ser mirada com germanastra, i tan sovint ha desafiat tristament i ridículament la potència divina — prohibí la publicació del llibre, fins que l'autor es resignà a canviar aquell títol pel de «Supèrbia» (amb què figura en *A Recés dels Tamaris*, 1925) Ja sovint en Llull: «en lo món ha gran fretura e *secada* d'amor» (*L de Sta Maria*, 227), «per gran *secada* se exequen les fonts e les basses» (*Cont* II, 236) etc.

També diuen *el sec* (a Mallorca); o la *sequera* (a l'Urgell *Dag.*), mol estès en català occidental del Sud (Seròs, Maials etc, 1935) i l'extrem N: «la boira és senyal de *sekèra*» Estaon de Cardós (1934) *Secor* val. 'temps sec' (MGadea, *T del Xè* III, 67), «una època de *secor*, d'eixutesa o temporals de pluja» maestr. (J. Porcar, *BSCC* XIV, 243); com a mer abstracte en l'ample sentit de 'sequedat' sovint en Llull (*Dag*). *Secament* m. [Lacav]. *Secant Secat Secatu Secatris* [*<-teris*]

Secà començà usant-se com a adj.: «hort *secà* hortus aridus, siccus, siccaneus», OPou (*ThPu*, 42), però ja d'antic apareix substantivat: «vosaltres podets fer per les planícies posades en *secans*, diverses boscatges, que serien fets tost», Eiximenis (*Regiment*, NCL, 23. 22); des de 1315 en *AlcM*, des del S. xvi, *DAG*, també cast. *secano* [c. 1570; «un *secano* de cinco marjales» Granada, 1563, JMtRuiz, en *Scritti Ll* *GBPellegrini*, 801], com que els conreus de *secà* no produïen tant ni tan bo, s'ha aplicat des d'antic figuradament a l'afecionat o intrús en una professió («un filòsof de *secà*» Espriu): «com per experiència sia estat trobat que molts dels rahonadors ['advocats'] de *sechà* o procuradors de pleys, prenen dels béns de lurs adversaris --- negun rahonador de *secà* ho procurador de plets no gos --- e lo dit rahonador de *secà* --- lo dit rahonador de *sechà* ---» Tortosa, a. 1340 (*BABL* XI, 381-2).

En sentit propi és usual a totes les terres cat, si bé és més propi del val. l'aplicació individual a un camp *secà* (com la veiem també a Granada en el S. xvi, su-